Leiderschap in Cultuur

Lage Landen

Brochure 2020 - 2021

Update 1 juli 2020

Leiderschap is vrij en moedig positie kiezen.

André Wierdsma

Emeritus hoogleraar

Inleiding

Wat is Leiderschap in Cultuur Lage Landen?

LinC is een leerprogramma voor leiders in kunst en cultuur. Leiders die hun creativiteit en intuïtie inzetten voor een vitale, slagvaardige en financieel gezonde sector. LinC werkt aan persoonlijk leiderschap, collectief leiderschap, nieuwe inzichten, nieuwe werkwijzen, oplossingen en nieuwe verbindingen tussen leiders, instellingen, disciplines en tussen cultuur en samenleving.

LinC daagt deelnemers uit om van elkaar te leren en vermeende tegenstellingen, zoals tussen artistiek en zakelijk leiderschap, de Vlaamse en Nederlandse aanpak, te overstijgen. Complexe onderwerpen als de kwetsbaarheid van kunst en kunstenaars met een klein publiek, de waarde van kunst en cultuur voor de samenleving en de verhouding tussen overheid, bedrijfsleven en de sector komen zeker aan bod, maar niet zonder te zoeken naar nieuwe antwoorden en oplossingsrichtingen.

LinC LL staat in de eerste plaats voor het ontwikkelen van cultureel leiderschap en ondernemerschap. Daar is geen kant-en- klaar recept voor. Om maatschappelijk draagvlak voor cultuur te behouden en te vergroten en nieuwe exploitatiemogelijkheden te creëren, is het belangrijk om op zoek te gaan naar nieuwe verhoudingen met publieke en private partijen. Vanuit zijn unieke identiteit kan de culturele sector meer bijdragen aan een innovatieve en creatieve kennissamenleving dan nu het geval is. Dat vraagt om het onderzoeken van artistieke, culturele, maatschappelijke en economische waarden en nagaan hoe deze waarden elkaar kunnen versterken. Met LinC LL hebben Vlaanderen en Nederland een uniek programma voor de culturele sector. Het doel is stimulatie en ondersteuning van de verdere professionalisering van leiderschap in de sector.

Foto: Sebastiaan ter Burg / CC BY

Voor wie is LinC Lage Landen?

Het programma richt zich op leidinggevenden, makers, managers, ondernemers en initiatiefnemers in de culturele sector: kunsten, creatieve industrie, omroepen, archieven, podiumkunsten, bibliotheken en erfgoedinstellingen. Het is een programma voor pioniers die een sleutelpositie in het culturele veld ambiëren en ondernemend vermogen willen koppelen aan creativiteit en innovatie. We streven daarbij naar een zo groot mogelijke diversiteit aan disciplines, ervaringen en achtergronden van de deelnemers.

LinC staat ook voor het verbinden van de praktijk met de nieuwe inzichten en ervaringen die je in het programma opdoet. Culturele organisaties zijn vaak kleinschalig en worden dikwijls in beslag genomen door dagelijkse beslommeringen. Dit programma betrekt actief je werkcontext. Zo werken we ook aan het lerend vermogen van de instellingen en organisaties.

Curriculum

De ruggengraat van LinC Lage Landen zijn 8 labs. We noemen dit labs (laboratoria) omdat het niet alleen gaat om het opdoen van kennis, maar juist ook om het delen en creëren van kennis. Deze labs zijn bijeenkomsten die verspreid over 12 maanden plaatsvinden. Daarnaast zijn er drie leersporen die in de volgende paragraaf worden toegelicht.

We hanteren geen model of een theorie over leiderschap. Leiderschap gaat over persoonlijke ontwikkeling, over leiding en sturing geven, over de wil en het vermogen te beïnvloeden en te inspireren. Onderstaande figuur geeft wel houvast. In het programma gaat het steeds over je leiderschapsrol op verschillende niveaus: het systeem (je organisatie), de context (de samenleving) en het gaat over de wijze waarop je je leiderschapsrol persoonlijk 'kleurt'. In onderstaande figuur kun je zien waar de accenten in elk lab worden gelegd.

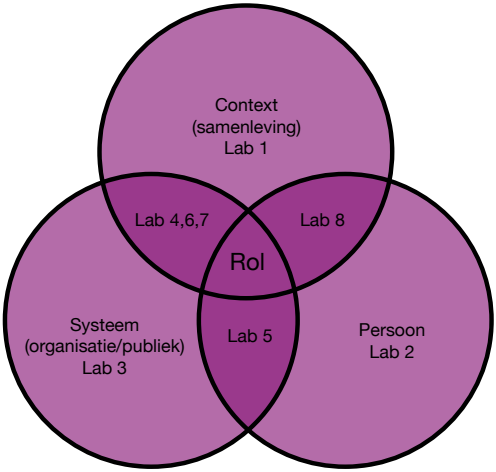

Model 'Leiderschap in context'

Labs en leersporen

Lab 1: Van buiten naar binnen ***/ 12, 13 & 14 oktober 2020 (Utrecht)***

Een intensieve bijeenkomst over leiderschap, ontwikkelingen in de culturele sector en de invloed van trends in de samenleving, economie en politiek. Het doel van dit lab is een gezamenlijke beeld te creëren van de uitdagingen en (on)ontgonnen mogelijkheden op het gebied van cultureel leiderschap.

Lab 2: Van binnen naar buiten ***/ 30 november & 1 december 2020 (Antwerpen)***

Dit lab is een intensieve training rond jouw persoonlijke ontwikkeling als leider. We discussiëren over verschillende rollen die je als leider inneemt in verschillende contexten. In dit lab begin je 'van binnenuit' te kijken: waar ligt je eigen authenticiteit en identiteit, en hoe linken jouw waarden aan de organisatie waarvoor je staat en de context waarin je werkt?

Dit lab is ook de aanvang van het persoonlijke reflectiespoor. Je neemt je eigen rol in je organisatie en werksysteem onder de loep en je zoekt wat je in beweging wil brengen: je leervragen en ontwikkelbehoeften. We starten in dit lab het intervisietraject op en bereiden coachingsgesprekken voor. (zie ook Leerspoor 1: reflectie).

Lab 3: Innoveren en veranderen ***/ 11 & 12 januari 2021 (Utrecht)***

Innovatief en veranderkundig vermogen is cruciaal voor de kunst- en cultuur sector en dus voor leiders in cultuur. In dit lab komen (organisatie)veranderkundige theorieën en modellen aan bod en sociale-innovatie-methodieken zoals design thinking en actieonderzoek. Sociale innovatie zet in op de eigen kracht van mensen, ofwel vernieuwing van binnenuit en van onderop. Deelnemers werken met de aangeboden inzichten aan een eigen verandervraagstuk. Bovendien enga-

Foto: Antwerp Management School / CC BY

geert de kunst- en cultuursector zich steeds meer voor maatschappelijke issues. In dit lab gaat het ook over hoe de kunst- en cultuursector, haar vernieuwende vermogen en creativiteit kan inzetten voor de samenleving. Dit lab is de start van het interventure leerspoor en daarmee de start van werken in teams aan complexe vraagstukken die om een andere aanpak vragen. (zie ook Leerspoor 2: Interventures).

Lab 4: Organisatiestructuur en organisatiecultuur

| 1 & 2 maart 2021 (Antwerpen)

In dit lab zoeken we naar nieuwe modellen en praktijken voor teamontwikkeling, Human Resources, en governance om je organisatie vorm te geven. Zowel de structuur en de cultuur van je team als van je bestuur zijn hierbij van grote invloed. Vanzelfsprekend ligt de nadruk op het sturen en leidinggeven van je organisatie en op je bestuur. Hoe kan je je invloed vergroten? Wat is je 'plek' ten aanzien van je team? Hoe creëer je een gezonde samenwerkingscultuur? Met deze vragen in het achterhoofd onderzoek je je persoonlijke rol in de organisatie of werkcontext.

Lab 5: Partnerschappen en politieke vaardigheden

| 19 & 20 april 2021 (Utrecht)

In dit lab staat de kunst van het co-creëren centraal: ontwikkelen en samenwerken met uiteenlopende partijen en stakeholders. Welke 'onderstromen' spelen een rol bij samenwerking dynamieken? Verder gaat het in dit lab over de relatie met (verschillende) overheden. Ook de veranderende verhoudingen tussen producenten, consumenten, makers, kopers, beleidsmakers en uitvoerders krijgen aandacht.

Lab 6: Businessplanning & netwerken *| 17 & 18 mei 2021 (Antwerpen)*

Dit lab is het sluitstuk van het gedeelte dat zich aan de hand van oude en nieuwe modellen en aan de hand van eigen casuïstiek en vraagstukken richt op het verruimen, verbeteren en vernieuwen van ons cultureel aanbod. Wat is je waardepropositie en hoe kunnen de behoeften van publiek worden afgestemd op artistieke doelen? Hoe kun je deze plannen financieren? We gaan daarvoor in op ondernemerschap, 'nieuw' geld en nieuwe verdienmodellen, zoals Cultural Business Modelling, en op innovatie organisatienetwerken.

Lab 7: Strategische bestuursrelaties *| 21 & 22 juni 2021 (Utrecht)*

In dit lab schetsen we een internationale vergelijking van bestuursmogelijkheden voor cultuur. Zowel governance, de relatie tot de eigen raad van bestuur/ raad van toezicht, komt aan bod als beleidskaders voor cultuur. Vanuit deze vergelijking van internationale modellen, maken we strategische afwegingen voor de eigen praktijk.

Lab 8: Publiek leiderschap *| 13 & 14 september 2021 (Antwerpen)*

Tijdens de slotconferentie ronden we de drie leersporen af. De teams krijgen het podium om de resultaten van hun interventuretraject te presenteren aan leden van de circle of support en andere belanghebbenden. Ook bespreken we het artikel/opiniestuk waaraan deelnemers tijdens LinC hebben gewerkt en waarin een idee, visie of spraakmakende mening over een actueel vraagstuk binnen de culturele sector wordt geformuleerd.

Foto: Sebastiaan ter Burg / CC BY

Leersporen

Naast de labs werk je gedurende de hele periode individueel of in kleinere wisselende teams aan opdrachten en vraagstukken uit de praktijk. Deze zogenoemde 'leersporen' zijn gericht op het uitdragen, verrijken, op maat en toepasbaar maken van opgedane kennis en ervaringen.

Deze leersporen zijn:

- Persoonlijke ontwikkeling in jouw context. *Reflectie*;
- Het collectief, samenwerking en vernieuwing: *Interventure*;
- Het LinC-netwerk, de sector en de samenleving: *Cultural Connections*.

Leerspoor 1: Reflectie

In dit spoor bieden we coachingssessies aan en intervisie. Binnen het reflectiespoor wordt gewerkt aan de (verdere) ontwikkeling van je persoonlijke leiderschap en het ontwikkelen van sensitiviteit en begrip voor de omgeving en de samenwerking met anderen.

Werken aan reflectie tijdens het programma helpt bij het opstellen van eigen leervragen, bij het identificeren van de leervragen van je organisatie en het culturele veld als geheel, en bij het verwerken en verdiepen van de aangeboden stof. Daarnaast nodigt dit spoor je uit om te kijken naar de rol die je inneemt in het programma (als voorbeeld van een leiderschapsrol), hiermee te experimenteren en daar weer van te leren.

Om je verder te ondersteunen in dit persoonlijke leerspoor, kan je ook gebruik maken van onderdelen uit de 'vrije ruimte'. Hierin bieden we masterclasses en trainingen aan om aan specifieke vaardigheden te werken zoals het vertellen van een goed verhaal, het voeren van lastige gesprekken, fundraising,... Iedere deelnemer kan, indien hij of zij het nodig of gewenst acht, intekenen op een aantal opleidingsonderdelen van ca. een dag of een dagdeel.

Leerspoor 2: Interventure

In dit leerspoor staan innovatief handelen en vanuit je leiderschap betekenisvolle verbindingen met de omgeving aangaan centraal. Een interventure is een samenvoeging van de begrippen innovatie, interventie en avontuur. Dit leerspoor is het fundament van het programma. In de interventure vragen we deelnemers daadwerkelijk hun leiderschap, ondernemerschap en onderzoekend vermogen in te zetten. Centrale thema's voor het interventurespoor zijn: innoveren, verbinden en samenwerken. Kern van de opdracht is om in een team een prangend vraagstuk aan te pakken en een nieuw idee of werkwijze uitproberen, wat leidt tot een concreet door publiek ervaren en gewaardeerd resultaat.

LinC LL-deelnemers verkennen hiermee nieuwe praktijken of ontwikkelen cross-sectorale verbanden. Interventures bieden LinC LL-deelnemers de kans buiten hun bestaande praktijk met nieuwe leiderschapsrollen en met ondernemerschap te experimenteren. Inzichten en modellen uit de labs kunnen worden uitgeprobeerd.

Leerspoor 3: Cultural Connections

Leerspoor 3 is een onderdeel van het programma dat door het Vlaams-Nederlands huis **deBuren** wordt verzorgd en samengesteld. Het zijn inspiratiecafés over specifieke thema's en maatschappelijke vraagstukken, over actuele gebeurtenissen of publicaties. De thema's kunnen ook voortkomen uit de interventures. Tijdens deze bijeenkomsten worden ook externen uitgenodigd, alumni van LinC, maar ook vrienden en ambassadeurs van LinC. De Cultural Connections zijn zo precies wat we ermee zeggen, plekken om nieuwe verbindingen aan te gaan met andere mensen, andere invalshoeken en andere sectoren.

Foto: Karolien Bogaerts Atelier Kostum / CC BY

Programmaleiding

Annick Schramme - Academic Director Creative Industries / Antwerp Management School
annick.schramme@uantwerpen.be

Paul Adriaanse - Programmadirecteur Executive Onderwijs Faculteit Recht, Economie, Bestuurs- en Organisatiewetenschappen / Universiteit Utrecht
p.adriaanse@uu.nl

Iselien Nabben - Adviseur Leiderschapsontwikkeling en Sociale Innovatie / Kennisland
in@kl.nl

Joke Schrauwen- Coördinator LinC Lage Landen / Antwerp Management School
joke.schrauwen@uantwerpen.be

LinC LL werkt met een kring van ambassadeurs waarin enkele topleiders (peers) en experts in de cultuursector in Vlaanderen en Nederland optreden als klankbord, inspirator en/of lesgever voorafgaand aan en tijdens het programma.

Praktische Informatie

Data

Startdatum: oktober 2020. Concrete data onder voorbehoud.

Indien een nieuwe piek in de coronapandemie dat vereist – schakelen we over op blended learning (deel op afstand/ deel live). Verschillende processen (intervisie, interventure, sommige sessies omtrent organisatieprocessen...) blijven dan digitaal doorlopen. Andere programma-elementen zoals labs, zullen we uitstellen indien nodig. Zo borgen we je leertraject ook in woelige tijden.

Adresgegevens Nederland

Universiteit Utrecht - Departement Bestuurs- en Organisatiewetenschap (USBO)

Bijlhouwerstraat 6 - 3511 ZC Utrecht

Adresgegevens Vlaanderen

Antwerp Management School

Boogkeers 5, BE- 2000 Antwerp

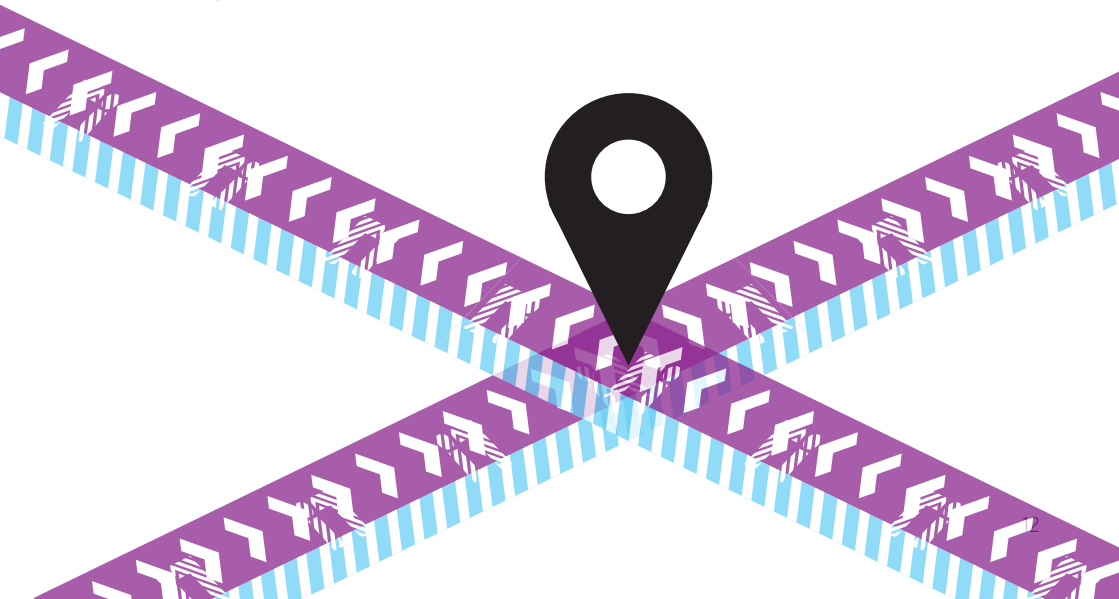

Certificaat

Na het volgen van LinC LL wordt een certificaat uitgereikt. Hiertoe leggen de deelnemers ook een proeve van bekwaamheid af bestaande uit de interventures, een essay over de toekomst van leiderschap en cultuur en een zelfreflectieverslag.

Prijsstelling en aanmelden voor Nederland

De basisprijs voor deelname aan LinC LL bedraagt €10.000,-. Enkele bijkomende onderdelen, met name de vrije ruimte sessies, kunnen betalend gevolgd worden. Er kan samen met de kandidaat bekeken worden wat de mogelijkheden zijn om een deel van de deelnameprijs vergoed te krijgen. Zo wordt er vanuit OC&W een nieuw scholingsfonds voor de cultuursector opgericht en het **Sociaal Fonds voor de Podiumkunsten** werkt ook met een scholingsbudget. LinC LL komt ook in aanmerking voor een cultuurlening via Cultuur+Ondernemen en betalen in termijnen is mogelijk.

Foto: Sebastiaan ter Burg / CC BY

Aanmelden

Aanmelden als kandidaat uit Nederland kan tot tot 1 augustus 2020 via de **website van Universiteit Utrecht**. Op basis van CV en motivatie wordt een eerste selectie gemaakt uit de kandidaten. Daarna vinden selectiegesprekken plaats.

Prijsstelling voor Vlaanderen

In Vlaanderen wordt LinC LL voor drie jaar financieel ondersteund door de minister van Cultuur. In de prijszetting wordt een gedifferentieerde prijs gehanteerd, die rekening houdt met de schaal van de orgnisatie en hun beschikbaar budget:

- Indien de gemiddelde omzet van de laatste twee volledige boekjaren meer dan 750.000 euro bedraagt, betaalt de organisatie een bijdrage van 7.000 euro excl. BTW.
- Indien de gemiddelde omzet van de laatste twee volledige boekjaren tussen 350.000 en 750.000 euro ligt, betaalt de organisatie een bijdrage van 5.000 euro excl. BTW.
- Indien de gemiddelde omzet van de laatste twee volledige boekjaren minde- dan 350.000 euro bedraagt, betaalt de organisatie een bijdrage van 3.000 euro excl. BTW.

Aanmelden

Deelnemers uit Vlaanderen kunnen zich kandidaat stellen door hun cv en motivatie te e-mailen naar **joke.schrauwen@uantwerpen.be**. Noteer bij je motivatie ook de leervragen waarmee je in het programma zou stappen. Voor de editie 2020-2021 kun je je kandidaat stellen tot 15 juni 2020.
Op basis van CV en motivatie wordt een eerste selectie gemaakt uit de kandidaten. De selectiegesprekken worden gevoerd op 23 en 24 juni in Antwerpen.

Toelating

In LinC Lage Landen is plaats voor maximaal 20 deelnemers, 10 uit Vlaanderen, 10 uit Nederland. Criteria voor toelating worden bepaald door de programmacommissie. Maar volgende (zachte) criteria worden alvast in rekening gebracht:

- De ambitie, passie en potentie om verandering en vernieuwing in de cultuursector te realiseren;
- Voldoende tijd om het programma te volgen en aanwezig te zijn tijdens bijeenkomsten (gemiddeld 1 dag per week);
- De bereidheid om te leren, om standpunten, meningen en dominante denkkaders ter discussie te stellen en je manieren van werken uit te breiden;
- De bereidheid om het eigen netwerk, tijd en vakmanschap ten dienste van de andere deelnemers en de sector in Vlaanderen en Nederland te stellen;
- De wil om zakelijke of artistieke innovaties te realiseren;
- Duidelijke motivatie hoe Linc LL in je persoonlijke en loopbaanontwikkeling past.

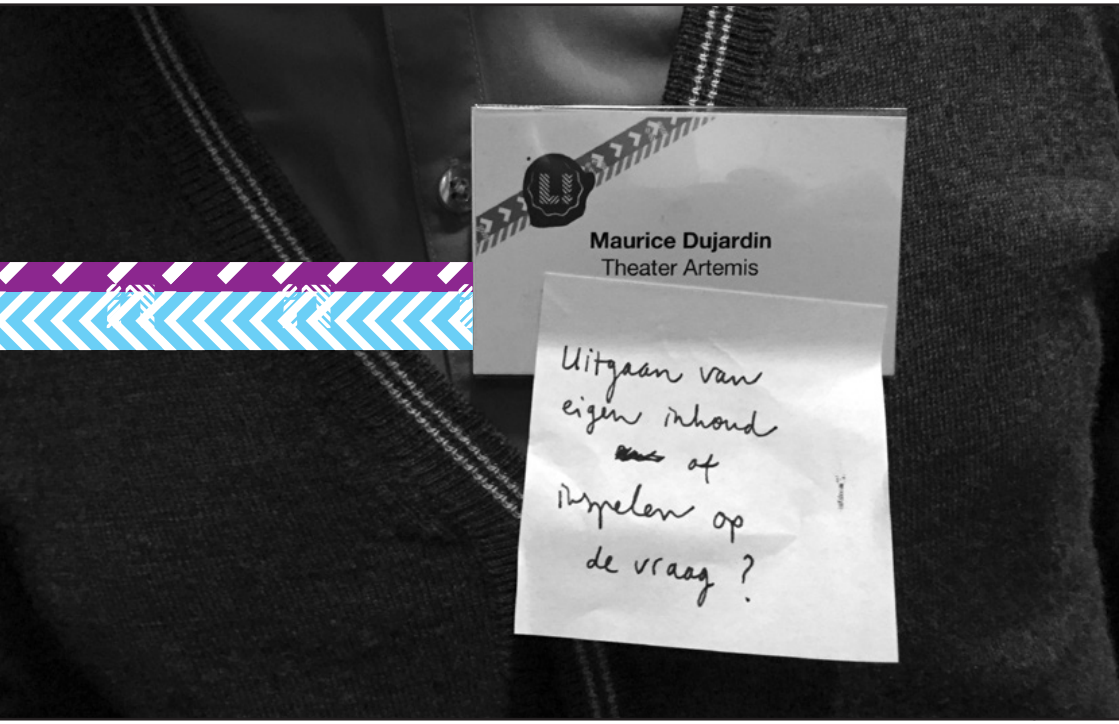

Foto: Antwerp Management School / Alle rechten voorbehouden

AMS

Universiteit Utrecht

LinC Lage Landen is mogelijk gemaakt door:

Vlaanderen
verbeelding werkt

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

deBuren

Auteursrechtelijke informatie

Tenzij anders vermeld is de tekst in dit werk gelicenseerd onder de licentie **Creative Commons Naamsvermelding 4.0 Internationaal** (CC BY 4.0). Dit betekent dat je de tekst in deze publicatie mag kopiëren, aanpassen en verder verspreiden, zelfs voor commerciële doeleinden, zolang je de maker van het werk vermeldt, een link naar de licentie (creativecommons.org/licenses/by/4.0/) plaatst en aangeeft of het werk veranderd is.